

RECEPTY

Velikonoční Jidáše

- 1 kg polohrubé mouky
- 4 dkg droždí
- 12 dkg másla
- 10 dkg cukru
- 1 lžička soli
- 2 žloutky
- podle potřeby mléko

Z mléka a droždí připravíme kvásek, který přidáme do prosáté a vyhřáté mouky se solí a cukrem. Přidáme máslo a žloutky utřené do pěny. Podle potřeby doplníme teplým mlékem a vypracujeme hladké těsto, které necháme vykynout. Pak vyválíme asi 20 cm dlouhé válečky, které stáčíme do spirály a dáváme na pomaštěný plech, kde je necháme ještě mírně vykynout. Potřeme rozšlehaným vejcem a upečeme v dobře vyhřáté troubě. Nakonec je potřeme medem.

Jehněčí kýta s rozmarýnem

- 1,5 kg jehněčí kýty
- 1/2 lžičky tymiánu
- 1/2 lžičky rozmarýnu
- 1 lžička soli, pepř
- 1 lžička hořčice
- 4 lžíce oleje
- 1/4 l červeného vína
- 250 g rajčat
- 100 g cibule
- 4 lžíce kysané smetany
- 1 lžička solamylu

Maso potřeme kořením, hořčicí, olejem, vložíme do pekáče a pečeme. Občas podléváme vínem. Rajčata a cibuli nakrájíme na kostičky a na posledních 30 minut pečení přidáme k masu. Upečenou kýtu přendáme z pekáče do mísy, přikryjeme a necháme 10 minut odpočinout. Vypečenou šťávu a zeleninu procedíme na pánev. Rozmícháme smetanu a solamyl a vmícháme do šťávy, svaříme a dochutíme. Kýtu pak touto šťávou poléváme.

Svátky jara

FOTO: IVO GOLDBACH

Velikonoce jsou běžně nazývány svátky jara. Pohanské národy slavily v tomto čase, kdy znovu ožívá příroda, svátky plodnosti. Křesťané oslavují Kristovo zmrtvýchvstání. Vzkříšení Ježíše Krista je pro křesťany centrálním bodem víry, proto také Velikonoce patří k jejich nejdůležitějším svátkům.

Na Velikonoce se křesťané připravují čtyřicetdenním obdobím nazývaným postní doba, která začíná Popeleční středou (letos 5. března). Vlastní veliko-

noční svátky se slaví v tzv. Svätém týdnu, který začíná Květnou nedělí. To je den, kdy se připomíná památka Ježíšova vjezdu do Jeruzaléma. Název je od květů, kterými lidé Ježíše v Jeruzalémě vítali. U nás se světily kočky, které se zapichovaly na okraj pole, dávaly do sklepa apod. Tuto neděli se také nosilo „léto do vsi“, oblékaly se nové šaty, peklo se obřadní pečivo (miminka, ptáčky, jidáši). Po Květné neděli začíná Pašijový týden, který vyvrcholí právě Velikonocemi. V tyto dny se vařilo

pouze jednou denně. Rodina se odbývala polévkou a chlebem nebo jedla brambory s mlékem. Modré pondělí, Šedivé úterý byly obyčejné dny. Na Škaredou středu se nesměl nikdo mračit, aby se nemračil celý rok. Ženy se oblékly do tmavého, nesmělo se pít, kouřit, jedl se hrách a čočka, malovala se vajíčka. Na Zelený čtvrtek se měla jíst zelená strava – špenát, zelná polévka s libečkem apod. Hospodyně pekly jidáše, mazance, beránky a figurální pečivo. V tento den také zazvonily naposledy kostelní zvony, které pak umlkly až do Bílé soboty. Jejich zvuk nahradily klapačky. Velký pátek byl dnem nejpřísnějšího postu, nejedlo se maso. Jedl se pouze chléb se syrem, nevařilo se. Hospodyně uhasily oheň v kamnech. Podobně jako ve čtvrtek se vstávalo velmi brzy, lidé se chodili omývat k potoku, aby se ochránili před nemocemi.

Na Bílou sobotu se světil oheň před vchodem do kostela. Doma se ohniště zapálilo polínkem z posvěceného ohně. Z ohořelých dřev se dělaly křížky např. kolem polí, aby dobře rodila, popelem se sypaly louky, ohořelá dřívka se doma strkala za trámy, aby se domu vyhnul oheň. V neděli na Boží hod velikonoční se zase provádělo svěcení všech velikonočních pokrmů – beránka, mazance, vajec, vína apod. Pokrmu posvěcenému v kostele se přisuzoval ochranný, léčivý a plodnostní účinek.

Velikonoční pondělí byl den spojený s pomlázkou a velikonočním hodováním. Největší význam se přisuzoval pomlázce dospělé mládeže, která se konala v noci z neděle na pondělí nebo v pondělí časně ráno. Chlapec, který přišel první do domu, byl nejvíce obdarován. Jeho pomlázkou vyšlehala hospodyně všechno domácí zvířectvo, aby se „omladilo“.

Velikonoce připadají vždy na týden po prvním jarním úplňku, letos je to 19. až 21. dubna.

(kah)

VELIKONOCE V ZAHRANIČÍ

• **Svátky na Krétě** – oslavy připadají na 5. a 6. května. Ostrované vyznávají pravoslaví, které se řídí juliánským kalendářem, a tak mají všechny svátky později než církev katolická či protestantská. Zdejší oslavy zmrtvýchvstání Krista jsou velkolepé. Velikonoce zvané Paschy jsou především ve znamení červené barvy připomínající krev Páně.

• **Sakura Matsuri – Cherry Blossom festival** – v japonském Tokiu se většinou první dva dubnové týdny velkolepě vítá jaro, které ohlašují rozkvetlé stromy třešní. Svátek se též slaví ve velkém i ve Washingtonu. www.nationalcherryblossom-festival.org

• **Holy Week** – v guatemalské Antigue se od 13. dubna slaví tři velikonoční dny. Hlavním programem je průvod biblických masek.

www.total.net/~jfdavis/holy-week.htm

• **Semana Santa** – ve španělské Seville se od 13. do 20. dubna slaví Velikonoce opravdu ve velkém – velkolepé průvody a živé obrazy jsou samozřejmostí.

www.sol.com/semana-santa/index.htm

• **Velikonoce na Filipínách** – proslulé oslavy od 18. do 20. dubna známé především kvůli dobrovolníkům, kteří podstupují ukřižování.

www.travelnotes.org/Travel/easter.htm